Eser Abdüsselâm M. Hârûn tarafından *Mecelletü'l-Muktetaf*'ta (CVI/3, Kahire 1946) yayımlanmıştır.

Bağdâdî'nin basılmış bu eserlerinden başka henüz neşredilmemiş kitapları da vardır. Yukarıda zikredilen altı basılı kitabının el yazmalarından başka, henüz basılmamış diğer on dört kitabının İstanbul kütüphanelerinde bulunan muhtelif nüshaları Nazif Hoca tarafından tanıtılmıştır (*ŞM*, IV, 119-145). Yazma eserlerinden ikisi şunlardır: *Şerhu Şâhidî.* Şâhidî İbrâhim Dede'nin (ö. 957/1550) Farsça-Türkçe manzum lugatı *Tuhfe-i Şâhidî*'ye yaptığı Türkçe ve Arapça şerhtir. *Tahrîcü ahâdîsi Şerhi'r-Razıy.* Radıyyüddin el-Esterâbâdî'nin *Şerhu'l-Kâfiye* adlı eserinde geçen hadislerin kaynakları gösterilerek yapılmış bir fihristidir.

BİBLİYOGRAFYA :

Abdülkâdir el-Bağdâdî, *Hizânetü'l-edeb* (nşr. Abdüsselâm M. Hârûn), (I-XIII); a.mlf., *Şerhu Şevâhidi Şerhi't-Tuhfeti'l-Verdiyye* (nşr. Nazif Hoca), İstanbul 1978; a.mlf., *Hâşiye ʿalâ Şerhi Bânet Suʿâd* (nşr. Nazif Hoca), (I), Beyrut 1980; Muhibbî, *Hulâsatü'l-eser*, Kahire 1284, II, 451-454; Serkîs, *Muʿcem*, I, 571; Brockelmann, *GAL*, I, 368, 371; *Suppl.*, I, 44, 356; II, 175, 397; a.mlf., "Abdülkâdir", *İA*, I, 87-88; Kehhâle, *Muʿcemü'l-müʾellifîn*, Dımaşk 1376-80/1957-61 → Beyrut, ts. (Dâru İhyâi't-türâsi'l-Arabî), V, 295; Müneccid, *Muʿcem*, III, 59; V, 57-58; Ziriklî, *el-Aʿlâm* (nşr. Züheyr Fethullah), Beyrut 1984, IV, 41; Mohammad Shafi, "ʿAbd al-Ḳādir al-Baghdādī", *EI²* (İng.), I, 68; Nazif Hoca, "ʿAbdalḳādir b. ʿOmar al-Bağdādī'nin Eserlerinin İstanbul'daki Yazmaları", *ŞM*, IV (1961), s. 119-145; a.mlf., *ʿAbd al-Ḳadir b. ʿOmar al-Bağdâdî ve Hâşiya ʿalâ Şarh Bânet Suʿâd* (doktora tezi, 1963), İÜ Ed. Fak.; a.mlf., "ʿAbd al-Ḳâdir b. ʿOmar al-Bağdâdî'nin Elyazısı ile İki Mecmuası", *ŞM*, VII (1972), s. 69-83.

 NAZİF HOCA

ABDÜLKÂDİR el-BEDÂÛNÎ
(عبدالقادر البداؤني)

(bk. BEDÂÛNÎ, Abdülkâdir).

ABDÜLKÂDİR BEDRÂN
(عبدالقادر بدران)

Abdülkâdir b. Ahmed b. Mustafâ ed-Dûmî ed-Dımaşkī (1848-1927)

Şamlı din âlimi, edip ve tarihçi.

İbn Bedrân lakabıyla da tanınır. Şam yakınlarındaki Dûme'de doğdu, Şam'da yaşadı. Dedesinden, Selîm el-Attâr, Tantâvî ve Alâeddin Âbidin gibi tanınmış âlimlerden ders aldı. Emîr Abdülkādir el-Cezâirî ile de yakın ilişki içinde bulundu. Şam vilâyetinin matbaa ve gazetesinde musahhih ve muharrir olarak görev yaptı. Dinî ilimlerin yanı sıra edebiyata ve pozitif ilimlere de ilgi duyan Abdülkādir Bedrân, gerek biyografi ve bibliyografya alanında, gerekse tarihî eserler konusunda geniş mâlumata sahipti. Şam'da Emevî Camii ile Abdullah Paşa el-Azm Medresesi'nde müderrislik ve Hanbelî mezhebini temsil etmek üzere müftülük yaptı. Bu sırada birçok talebe yetiştirdi; talebeleri arasında *el-Aʿlâm* müellifi Ziriklî de bulunmaktadır. Ömrünün son günlerinde felç geçirerek 15 Eylül 1927'de Şam'da vefat etti.

Eserleri. 1. *Tehzîbü Târîhi İbn ʿAsâkir.* İbn Asâkir'in *Târîhu medîneti Dımaşk* adlı eserini, tekrarlara ve **sened***-lere yer vermeden on üç cilt halinde yeniden düzenlemiştir. Kendisi ancak ilk beş cildi neşredebilmiş (Dımaşk 1329-1332), daha sonra Ahmed Ubeyd altıncı ve yedinci ciltleri yayımlayarak (Dımaşk 1349, 1351) eseri "ayn" harfine kadar getirmiştir. Diğer altı cilt Dârü'l-kütübi'z-Zâhiriyye'de yazma halinde bulunmaktadır. 2. *Nüzhetü'l-hâtıri'l- ʿâtır.* İbn Kudâme'nin fıkıh usulüne dair *Ravzatü'n-nâzır* adlı eserinin şerhi olup basılmıştır (Kahire 1342, I-II). 3. *el-Medhal ilâ mezhebi'l-İmâm Ahmed.* Bu eserde Ahmed b. Hanbel'in akaidle ilgili görüşleri, Hanbelî mezhebinin dayandığı esaslar ve mezhebin temel kaynakları hakkında geniş bilgi verilmiştir. 4. *Münâdemetü'l-atlâl ve müsâmeretü'l-hayâl.* Zübeyr eş-Şâviş tarafından neşredilmiştir (Dımaşk 1379). 5. *el-Kevâkibü'd-dürriyye* (Dımaşk 1339/1921). Abdurrahman Paşa ve Ziriklî ailesine dair bir risâledir.

Abdülkādir Bedrân'ın bu basılmış eserlerinden başka diğer başlıca eserleri de şunlardır: *Mevridü'l-efhâm min selsebîli ʿUmdeti'l-ahkâm; Hâşiye ʿalâ Şerhi'l-Müntehâ; el-ʿUkūdü'd-dürriyye fi'l-fetâva'l-kevniyye; Şerhu Sülâsiyyâti Müsnedi'l-İmâm Ahmed; Şerhu'l-Erbaʿîne hadîsen; Şerhu'n-Nûniyye* (İbn Kayyim'in eserine yapılan şerhtir); *Hâşiye ʿalâ Şerhi'z-Zâd; Hâşiye ʿalâ Ahsari'l-muhtasarât; Taʿlîk ʿalâ Muhtasari'l-İfâdât; Îzâhu'l-meʿâlim min Şerhi'l-Elfiyye li İbni'n-Nâzım; Telhîsü'l-Ferâʾidi's-seniyye fi'l-fevâʾidi'n-nahviyye; Şerhu'l-Kâfî fi'l-ʿarûż ve'l-kavâfî; Telhîsü'd-Dâris fi'l-medâris; Tesliyetü'l-keʾîb ʿan zikrâ habîb* (şiirlerini topladığı divanı); *el-Âsârü'd-Dımaşkiyye ve'l-meʿâhidü'l-ʿilmiyye.* Ayrıca tamamlanmamış *Tabakātü'l-Hanâbile* ile *Şerhu Süneni'n-Nesâʾî* adlı eserleri de vardır.

BİBLİYOGRAFYA :

Serkîs, *Muʿcem*, I, 182, 541; Brockelmann, *GAL Suppl.*, I, 567, 689; Zeki Mücâhid, *el-Aʿlâmü'ş-Şarkıyye*, Kahire 1950, s. 128-130; Kehhâle, *Muʿcemü'l-müʾellifîn*, Dımaşk 1376-78/1957-61 → Beyrut, ts. (Dâru İhyâi't-türâsi'l-Arabî), V, 283-284; a.mlf., *el-Müstedrek*, Beyrut 1406/1985, s. 395; a.mlf., *Muʿcemü muşannifi'l-kütübi'l-ʿArabiyye*, Beyrut 1406/1986, s. 279; Selâhaddin el-Müneccid, *Muʿcemü'l-müʾerrihîn ed-Dımaşkıyyîn ve âsârühümü'l-mahtûta ve'l-matbûʿa*, Beyrut 1398/1978, s. 414-415; Ziriklî, *el-Aʿlam* (nşr. Züheyr Fethullah), Beyrut 1984, IV, 37-38; Abdurrahman Utbe, *Maʿa'l-mektebeti'l-ʿArabiyye*, Beyrut 1404/1984, s. 109; Abdülkādir Ayyâş, *Muʿcemü'l-müʾellifîn es-Sûriyyîn fi'l-karni'l-ʿişrîn*, Dımaşk 1405/1985, s. 57.

 AHMET ÖZEL

ABDÜLKĀDİR-i BELHÎ
(عبدالقادر بلخى)

(1839-1923)

Nakşibendî ve Melâmî-Hamzavî şeyhi.

Belh yakınlarındaki Kunduz'da doğdu. Özkent Hükümdarı Burhâneddin Kılıç'ın soyundan gelen Nakşibendî-Müceddidî şeyhi Seyyid Süleyman Efendi'nin oğludur. 1855'te Belh'te meydana gelen karışıklıklar yüzünden, üç yüz kadar müridiyle ülkesinden hicret etmek zorunda kalan babasıyla birlikte İran ve Irak yoluyla Anadolu'ya geçip Konya'ya geldi (1859). Dinî ilimleri, Arapça ve Farsça'yı babasından öğrendi. Konya'da yirmi yaşlarında iken İbnü'l-Arabî'nin *el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye*'sini okuyup bitirdi. Dört yıl kadar Konya'da kaldıktan sonra Bursa'ya giden aile, Sultan Abdülaziz'in Şeyh Süleyman Efendi'yi davet etmesi üzerine İstanbul'a ulaştı. Şeyh Süleyman Efendi 1867'de Eyüp Nişancası'ndaki Şeyh Murad Buhârî Dergâhı meşihatine tayin edildi. Abdülkādir, babasının ölümünden sonra bu tekkenin şeyhliğine getirildi (1887). Kırk altı yıl bu görevde kaldı. 17 Mart 1923'te vefat etti. Cenaze namazı Eyüp Camii'nde kılındı ve Şeyh Murad Dergâhı'nın hazîresinde babasının yanına defnedildi.

Seyyid Abdülkādir-i Belhî, Nakşibendî-Müceddidî icâzetini babasından aldı. İstanbul'a geldiği ilk yıllarda, Hamza Bâlî'nin ölümünden sonra Hamzaviyye